

Foto's: Cepezed

Joost Heijnis, bedenker en gastinspirator van 'Bright Inspirations'

Na 'Light Inspirations' en 'Green Inspirations' introduceert de VMRG een nieuw thema: 'Bright Inspirations'. Binnen dit thema komen allerlei publicaties en activiteiten aan bod over slimme oplossingen met betrekking tot gevels. Bedenker en gastinspirator van dit thema is bouwtechnoloog Joost Heijnis, werkzaam bij architectenbureau cepezed en tevens voorzitter van Boosting. Elders in Gevelbouw vindt u ook een door hem geschreven column over dit thema. In dit artikel leggen we Joost Heijnis een aantal vragen voor om een beeld te krijgen van zijn visie op gevels.



Joost Heijnis

Hoe ziet de architectuur (vanuit het oogpunt van bouwtechnologie) het belang van de gevel voor de prestaties van een gebouw?

Als het gaat om energetische prestaties en comfort is een gevel van groot belang. Als de gevel slecht ontworpen of gebouwd is, dan zal dit een groot effect hebben op het energieverbruik en het comfort. Het gevelontwerp heeft daarnaast ook een grote invloed op het flexibele gebruik van een gebouw en daarmee op de economische levensduur. Dat wordt vaak vergeten.

Welke technologische vernieuwingen worden gesignaleerd en welke zouden gewenst zijn?

Zelf zie ik nog steeds een grote toekomst voor gevel geïntegreerde installaties. Het is eigenlijk volstrekt onlogisch om het klimaat van een gebouw ergens anders te regelen dan juist op die plek waar het gebouw en de buitenwereld fysiek van elkaar gescheiden zijn.

Is er geen conflict tussen architectuur van de gevel, expressie en de technische voorzieningen als de gevel meer een gebouwinstallatie wordt?

Het lijkt me dat dit juist kansen biedt. Weliswaar zouden technische randvoorwaarden beperkend kunnen werken voor bepaalde esthetische wensen, maar er worden tegelijkertijd ook weer tools aan de toolbox toegevoegd.

Ziet u een versnelling van de mogelijkheden die de architect krijgt aangereikt door de introductie van nieuwe materialen (bijv. composiet) en nieuwe technologieën?

Ik heb het idee dat de materiaal innovatie van gevels vaak juist wordt ingegeven door (wensen van) de architect. Daar waar de markt, los van wensen uit de ontwerpwereld, nieuwe toepassingen bedenkt, zie je dat het daadwerkelijke gebruik ervan vaak ontbreekt. In mijn ogen is het zinloos om los van architecten en bouwtechnisch ontwerpers nieuwe materialen en componenten te ontwikkelen. Dit zou echt gezamenlijk moeten gebeuren.

Welke innovaties buiten de gevelbouw zouden we moeten introduceren in ons werkveld?

Zoals gezegd, zie ik een toekomst weggelegd voor gevel geïntegreerde installaties. Een stap verder is dat de gevel ook nog eens voor de energie van deze installaties zorgt.

Ziet u ook iets in mogelijkheden voor adaptie, veranderingsmogelijkheden en vervanging van gevelcomponenten?

Jazeker. Ik denk dat de markt er ook impliciet om vraagt. Gebouwen zullen meer en meer moeten flexibiliseren om economisch verantwoord neergezet te kunnen worden.

Dat houdt dus niet alleen in dat de binnenkant van een gebouw flexibel moet zijn, maar ook de buitenzijde.

Om welke redenen verwacht u dat gevelcomponenten aangepast of vervangen worden?

Ik denk dat (wijziging van) gebruik van het gebouw het meest bepalend zal zijn.

Ziet u een integratie van gevel, gevelcomponenten en klimaatinstallaties?

Jazeker!

Als dit laatste kan, dan ontstaat er een gebouwsysteem dat wel 50% of meer van de waarde van een gebouw vertegenwoordigt! Moet dat dan wel onderdeel zijn van de bouwkundige aanbesteding of moet dat apart?

Dat ligt helemaal aan het type gebouw, de mate waarin het ontwerp is uitgewerkt en de keuze van de opdrachtgever. Ik denk wel dat bij de wat grotere projecten waarin dit zou kunnen spelen de criteria die aan een aannemer of onderaannemer worden gesteld, tegen het licht gehouden moeten worden. Selectie op basis van laagste prijs is sowieso al een twijfelachtige wijze, maar dat geldt helemaal voor een gevel geïntegreerde installatie. Twee traditioneel gescheiden disciplines zullen nu nauw samen moeten werken. In de ontwerp-fase is dit al een uitdaging, maar in de uitvoeringsfase zal dit een verandering in de mindset van bouwers vragen.

Ziet u in een dergelijke situatie ook een samenwerking tijdens ontwerp en ontwikkeling van een gebouw met de engineers van de bedrijven die een dergelijk complex systeem kunnen maken?

Ik ben dit vanuit cepezed al gewend te doen. Waarom pas na aanbesteding met een gevelbouwer praten als alles al vast ligt? Dat lijkt me zinloos. Juist al in het VO of vroeg in het DO, fasen waarin principiële keuzen worden gemaakt, is samenwerking van groot belang. Dat geldt misschien niet voor iedereen, maar als continue verbeteringen en optimalisaties in kosten je drijfveren zijn, zal je wel moeten.

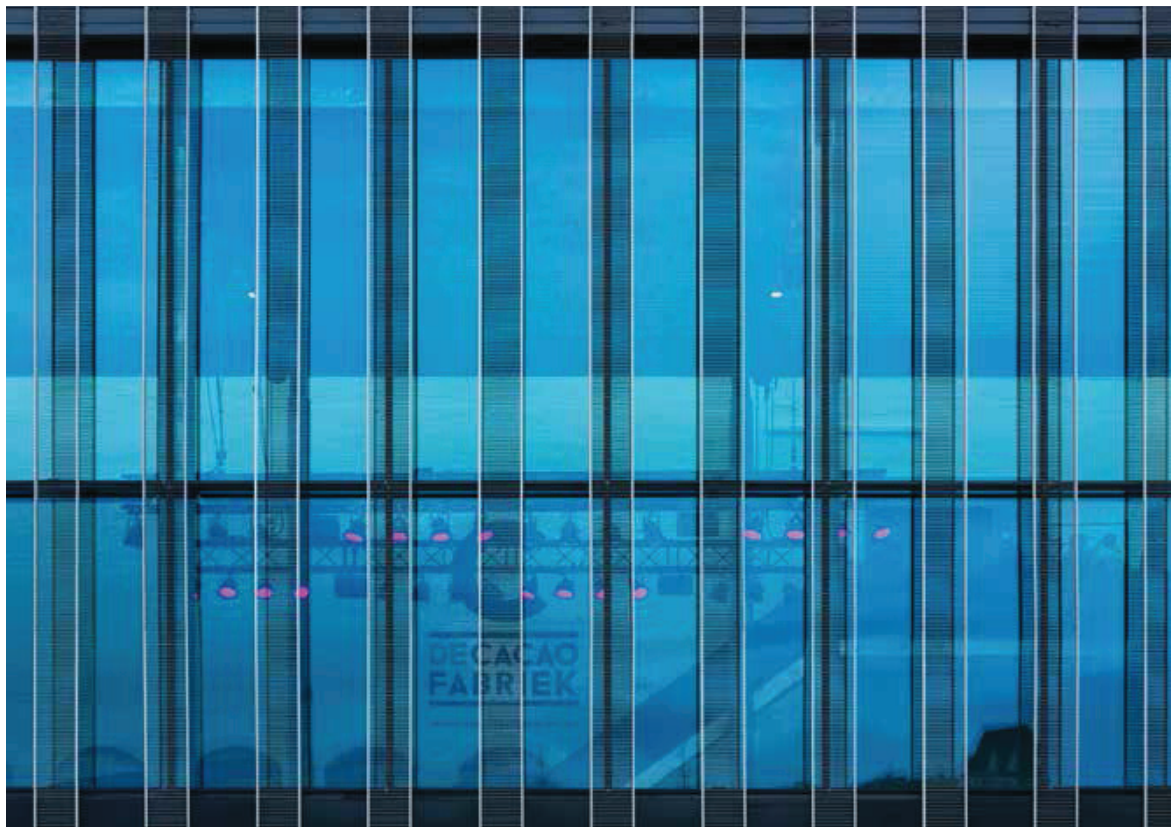
Denkt u dat de architectuur voldoende actuele kennis bezit om goede keuzes te kunnen maken over gevelsystemen?

Ik heb het vermoeden dat het bij bureaus nog wel eens ontbreekt aan de broodnodige bouwtechnische kennis. Helaas wordt daar in de opleidingen veel te weinig tijd aan besteed. Bij cepezed investeren we continu in kennis op het gebied van techniek, ook op vakgebieden buiten de bouw.

Verwacht u dat de gevelindustrie kennisoverdracht, informatie en opleidingen op neutrale wijze (niet commerciële wijze) moet aanbieden aan de ontwerp- en architectenbureaus?

Ik weet niet of dit nu vanuit de gevelindustrie moet komen. Het begint wat mij betreft, zoals gezegd, bij de opleidingen. Maar de interesse vanuit de architect moet er ook zijn. Er zijn nu eenmaal verschillen in de manier waarop bureaus een opdracht benaderen. Onze focus ligt heel erg op techniek: ➤





wat is de juiste gevel voor dit gebouw, welke relatie is er met het klimaat, hoe gebruik ik zo min mogelijk materiaal? Maar ook: kun je het maken, wat is de beste techniek en hoe wordt het in elkaar gezet?

Ziet u de wenselijkheid van een verschuiving van beslissingen gebaseerd op bouwkostenberekening (momentane kosten) naar exploitatieberekeningen (stroom van kosten en opbrengsten gedurende de exploitatietijd)?

Ja, die verschuiving zien wij langzaam op gang komen. Bouwkosten zijn vaak een fractie van de totale kosten over de gehele levensduur en gebruik van het gebouw. Vooral bij energie intensieve en technisch hoogwaardige gebouwen als ziekenhuizen en laboratoria is de total cost of ownership steeds belangrijker. Om die kosten te verlagen of laag te houden, is soms een aanvankelijk duurder gebouw nodig. Dat heeft overigens dan weer een interessant effect op de financiering. Banken lijken daar ook nog aan te moeten wennen.

De gevelindustrie concentreert zich voor de toekomst rond de vier strategische richtingen: duurzaamheid, flexibiliteit, innovatie, internationalisatie, herkent u dit en wat vindt u ervan? Ik herken bouw-breed de aandacht die er is voor duurzaamheid en (al wat langer) flexibiliteit. Ik zie alleen dat ontwik-

kelingen op dit gebied nog heel erg branche georiënteerd zijn. De bouw is sterk verzuimd wat dat betreft. Van discipline overstijgende samenwerking zie ik nog te weinig. Het gebeurt wel, maar vaak is dit gestuurd door subsidietrajecten. Wat betreft de strategische richtingen: de steeds complexere vraagstukken omtrent duurzaamheid en flexibiliteit zullen innovatieve oplossingen vragen. Als die succesvol genoeg zijn, kan internationalisatie volgen. Maar innovatie op zich kan geen doel zijn. Het is een middel om een probleem op te lossen. Het introduceren van een nieuwe oplossing (de essentie en letterlijke interpretatie van innovatie) wordt geïnitieerd vanuit de probleemstelling.

Denkt u dat samenwerking met organisaties als BOOSTING en Slimbouwen profijtelijk kan zijn voor de gevelindustrie en zo ja hoe ziet u dat dan?

Die zie ik zeker. De aanpak die we nu bij Boosting volgen, is dat we vanuit de context van de actuele problemen op zoek gaan naar oplossingen. Dit doen we zo breed mogelijk in de bouwwereld. Boosting heeft zoveel gecombineerde brain power dat het mogelijk moet zijn om oplossingsrichtingen die benodigd zijn voor de grote vraagstukken van nu, te definiëren. Door nog meer denkkraft aan te trekken, zou dit alleen nog maar beter moeten lukken. ■